

66

Například Grónsko

Na východě Grónska rychle mizí kdysi mocné vrstvy ledu a odhaluje se pustá země. Jiná místa planety devastují nezvladatelné povodně nebo rozsáhlé požáry ve vyschlých lesních porostech. To jsou jen některé z důsledků **změny klimatu**, o nichž národy celého světa jednaly i na konferenci v japonské Nagóji.

48

Sněžní duchové

Primáti s měkkým kožichem a plochým nosem žijí v ústraní v zasněžených horských lesích Číny. Snímky fotografa Xi Zhinonga přiměly čínskou vládu k vyhlášení **zlatého langura** chráněným druhem.

56

Mezi dvěma světy

Marja-Kari Omma žije ve **Švédsku** a je členkou archaického kočovného národa Sámů. Osciluje mezi tradicemi a moderním způsobem života. Reportéři doprovázeli Marju pět let a často viděli zoufalství.

20

Zubatý postrach ryb loví v Praze

Předkové dnešních gaviálů zažili vládu i pád dinosaurů. Jejich potomkům však hrozí vyhubení. V zoologických zahradách jsou snad ještě větší vzácností než pandy. **Pražská zoo** chová celou čtvrtinu gaviálů, kteří figurují na oficiálních světových seznamech.

88

Dravý trilobit s kusadly do W

Rozhovor s docentem Oldřichem Fatkou nejen o stopách dravého trilobita z éry kambria. Nedaleko Prahy zatím našli pouze jeho stopy – jiné tvory zohyzdění **typickými kusanci**.

Planetární horečka

Měsíc co měsíc objevují astronomové nová nebeská tělesa obíhající v dalekém vesmíru okolo cizích sluncí. Možná již zítra narazí na druhou Zemi – extrasolární planetu s moři a atmosférou.

26

Vloni vyslala NASA do vesmíru „bystré oko“ – teleskop Kepler. Dalekohled vysoký 4,5 metru bude po dobu tří a půl roku nepřetržitě sledovat 170 000 hvězd a i ty nejmenší výchyly v jejich jasnosti. Kepler rozezná nebeská tělesa velikostí naší Země a pátrá po stopách oceánů, atmosféry... **Žije tam venku ještě někdo?**

42 Zdá se, že k vytvoření podmínek pro rozvoj života chybí na Marsu jen krůček – pomoci mu s udržení atmosféry. Bude řešením jeho umělé zahřátí, vyvolání **skleníkového efektu**? Specialisté už pracují na nadějném scénáři.

44

Relativně vzato zabírá naše sluneční soustava ve vesmíru méně prostoru než jedno zrnko písku v celé Saře, vždyť uvnitř celé Mléčné dráhy existuje na 100 miliard hvězd. Propracovaná **ilustrace** napovídá, že se nenacházíme na tak jedinečném místě k životu, jak si mnozí myslí.

GEOskop 8

Novinky z fyziky, nanotechnologií, zemědělství, zoologie, výzkumu mozku, psychologie, ochrany životního prostředí, geografie, lékařství, archeologie atd.

HLAVNÍ TÉMA

Exoplanety 26

A přece může existovat! Kdo? Co? Druhé obydlené těleso ve vesmíru

Skleníkový efekt 42

Jakým způsobem můžeme přeměnit Mars na místo vhodné pro život?

Ilustrace 44

Vesmír jsme pro větší přehlednost promítli na jedinou dvoustranu GEO

REPORTÁŽE

Zlatý langur 48

Podivuhodný život ohroženého druhu nebeských vládců Říše chladu

Švédsko 56

Potomkyně skandinávských Nomádů – Sámů – se snaží zapadnout do moderního Švédska a přitom nezradit tradice

Změna klimatu 66

Letecké snímky Grónska okouzli a zároveň varují před blízkou budoucností

Etnografie 84

Jak vypadaly před 200 lety rodinné vztahy na venkově a o dilematech dnešních památkářů

Zkamenělí dravci prvohor 88

S docentem Oldřichem Fatkou stopujeme *Anomalocaris* nedaleko Prahy

RUBRIKY

Editorial 3

Dopisy čtenářů / tiráž 6

GEOlino 92

Světobčan 94

Knihovnička 96

Ilustrace na obálce: L. Calçada/ESO/STScI/NASA